PETITA HISTÒRIA DEL MUSEU REGIONAL D'ARTÀ

GENT DE PER LA VILA: "ES SORT PETACA". Serafí Guiscafré

BELLPUIG

ARTA

JUNIO 1978
N.º 26 - III - EPOCA

El Museu Regional d'Artà —adornament peculiar del poble— commemora, enguany els seus primers cinquanta anys d'existència, rememorant els seus fundadors, aquells capdevanters qui s'esforçaren per aconseguir-lo.
En aquesta edició de BELLPUIG encetam una sèrie d'articles que posaran esment en fer veure la seva veritable vàlua.

editorial

I malgrat tot, la cosa camina. Cambres agràries, preautonomia. Els escèptics per naturalesa hauran d'admetre que avui no és ahir i que, si bé podem seure qualque estoneta, hem d'anar alerta a perdre el tren. (Bé, el tren-tren, sembla que ja l'hem perdut, que no hi ha res que fer. Vergonya, cavallers!) Si tenim en compte que la Constitució, això no obstant els perillosos focs d'artifici que són aquestes ruptures estridents per acabar després si més no a besades, s'aprovarà amb una sí massiu després d'un bombardeig televisiu, podem aleshores pensar que el llumenaret blau de les eleccions municipals comença a esser entrevist devers Nadal: no és necessari posar-se a córrer però sí mirar on són les sabates perquè prest serà imprescindible aixecar-se.

Entre tant hem tengut una experiència meravellosa. Ens referim a les eleccions per a la Cambra Agrària Local. Si una cosa s'ha demostrat de forma rotunda és que la manera més clara, ràpida i efectiva de fer política és dir que no interessa la política. El problema és que sempre sol sortir-ne afavorit l'adversari. Si és impossible deixar de fer política aleshores és obligat prendre consciència de la necessitat de fer-ne. Si qualcú ha entès això (o creim que ho haurien d'haver entès) són els afiliats i simpatitzants de la Unió de Pagesos.

En aquest exemplar trobareu informació sobre les eleccions. Hi ha molts de detalls, però, que les cròniques no poden reflectir. Els detalls importants, tal vegada. Com per exemple, la formació d'una de les candidatures, l'anomenada Independent. Com per exemple, la raó per la qual han intentat presentar la Unió de Pagesos com un niu de comunistes. Com per exemple, la forma en què ha transcorregut la campanya electoral. Com per exemple, la votació ulterior entre els elegits per tal de votar la taula de directius. Com per exemple, l'opinió estesa entre els observadors que assenyala que si hi ha hagut èxit per algú, ha estat totalment pels sis candidats que UP ha aconseguit. Tot això s'hauria de matisar, però al nostre judici és així i són aquestes les coordenades que delimiten el que ha estat una experiència molt positiva, al marge del seu significat intrínsec referit a un sector productiu molt concret i sempre mal administrat.

I just ara se mou la preautonomia. De moment és no res, però ara començaran les discussions sobre el què s'ha d'exigir al govern i després la negociació en si. I algun dia, si Déu ho vol i Maria, arribarem a l'autonomia. Des d'aquí demanaríem a la divina parella, si no és heretgia, que almanco hi arribem polititzats (tranquil, senyor lector: volem dir en el bon sentit de la paraula), impregnats d'interès per la nostra convivència i el nostre futur, conscients que ningú més bé que nosaltres no sap quins són els nostres problemes, convençuts que som nosaltres els que hem de sortir al combat per guanyar el domini del nostre futur. L'heretgia, però, és ben possible que sigui no creure que tot això està en les nostres mans. Per tant no cal demanar-ho, sino fer-ho. Exercir-ho. Ara. Ja.

La pròxima gran prova seran les eleccions municipals. La calma a la sala és aparent. L'estabilitat no té fonaments. Cal la presència activa d'autèntics regidors, d'un batle capacitat. El perill, i no ho deim per primera vegada, serà que els qui poden no vulguin, i que no vulguin per motius inqualificables.

Al llumenaret blau hi arribarem per a Nadal si a Déu plau.

ecos

NACIMIENTOS

Día 18 de mayo. María Francisca Carrió Piris, de Jaime y Bárbara. C. M. Pidal, 6.

Día 19. María Francisca Torres Femenías, de Jaime y Antonia. C. Ferrocarril, 9.

Día 20. Antonio Gayá Vives, de Andrés y Antonia. C. del Pontarró, 50.

Día 22. Bárbara Servera Llodrá, de Juan y Francisca. C. del G. Mola, 16.

Día 28. Catalina María Tous Siquier, de Andrés y Apolonia. C. Gómez Ulla, 7.

MATRIMONIOS

Día 4 de junio. Juan Rierra Carrió con Juana Gelabert Zuzama.

DEFUNCIONES

Día 17 de mayo. Isabel María Lliteras Carrió a) Cellera, casada, de 75 años. C. de Son Servera, 19.

Día 23. Leonor Segura Bonnín a) Guixona, viuda, de 82 años. C. de R. Blanes, 45.

Día 5 de junio. Catalina Dolores Sureda Oleo de Sauma, soltera, de 84 años. C. del Pou Nou, 1.

L'ONZE DE JULIOL

S'atraca la data de l'onze de juliol, una data històrica per a les Illes. Podríem dir que és l'equivalent a l'onze de setembre del Principat. Efectivament, ambdues dates signifiquem la victòria de les tropes de Felip V, el primer dels borbons, que accedí al trono a la mort sense successió de Carles II.

Tres varen esser les victòries que li permeteren desmantellar els Països Catalans: Almansa (1707), Barcelona (1714) i Mallorca (1715). Les tropes castellano-franceses s'imposaren. Els successius decrets de "Nueva planta" destruïren el sistema institucional que de temps immemorial regia la vida ciutadana del nostres països.

Això significa l'onze de juliol: si volem construir el nostre país, recordem les fites històriques més importants i que la commemoració serveixi per a conciençar-nos de la necessitat de no perdre l'oportunitat de refer la nostra personalitat, perseguida des de l'onze de juliol del 1715.

Portada: Foto Biel Palou

BELLPUIG

ÓRGANO DE LA PARROQUIA DE LA TRANSFIGURACIÓN DEL SEÑOR

REVISTA MENSUAL

N.º 26 - III EPOCA
JUNIO 1978

DIRECTOR:
Juan Servera Riera

CONSEJO DE REDACCION:
Miquel Morey, Antoni Gili,
Jaume Morey, Jaume Mayol,
Gabriel Palou, Serafí Guiscafrè,
Jaume Sureda, Catalina Th. Bonnín

REDACCION Y ADMINISTRACION:
Sant Salvador, 2
Teléfono 56 20 20
Artá

Imprenta Politécnica
Calle Troncoso, 3
Teléfono 21 26 60
Palma de Mallorca

Dep. Legal P. M. 57-1969

Saneamiento y Calefacción - Carpintería Metálica

Tels.: Taller 562056
Particular 562260

SANIMETAL

EXPOSICIÓN Y VENTA Costa y Llobera, s/n.

ARTÁ (Mallorca)

TALLER Y ALMACÉN C/. Abrevadero, 7

HIDRORADIESTESIA

AGRUPACION DE RADIESTESISTAS E INGENIERIA

Estudios radiestésicos de aguas subterráneas, garantizando el caudal
ESTUDIOS GEOLOGICOS, GEOTECNICOS E HIDROGEOLOGICOS
ESTUDIOS RADIESTESICOS DE ONDAS NOCIVAS.
Defienda su organismo de las nefastas ondas nocivas.
Toda consulta que desee hacer será completamente gratuita diríjase por escrito a HIDRORADIESTESIA.
Director hidroradiestesista: D. Miguel Morey. C/. Pontarró, 33. Artá (Mallorca)

noticias y comentarios

* El ecónomo D. Juan Riera, Director de BELLPUIG, nos deja, después de cumplir una larga etapa al frente de nuestra Parroquia, se retira a su villa natal de Son Servera. En nuestro próximo número informaremos ampliamente.

* Con una sola impugnación (la del Colegio de Arquitectos) finalizó el plazo de información pública del Proyecto de Delimitación del Casco Urbano. Es lamentable el escaso eco y la mínima información que ha tenido el pueblo de la importancia y repercusión del Proyecto. Asimismo destaquemos el nulo interés de nuestro Alcalde en prorrogar dicho plazo cuando, a fin de ofrecer debida información, se le solicitó tal prórroga.

* El hasta ahora notario de Artá, D. Eugenio Martínez Ochando, dejará en breves fechas nuestra villa, para incorporarse a su nuevo destino que ha obtenido por concurso, en Ibi, provincia de Alicante.

* El 8 de Junio celebró el Club Llevant, Asamblea General Ordinaria, para la renovación de cargos al haber finalizado el periodo de mandato de la hasta ahora Junta Directiva.

Al acto, en segunda convocatoria, acudieron escasos socios, lo que viene a corroborar el nulo interés existente en los miembros del Club.

Al no haberse presentado candidatura alguna y después de una serie de opiniones analizando la problemática de la Entidad, se procedió al nombramiento de una Junta o Comisión Gestora, que ha quedado integrada por los siguientes socios: Guillermo Bisquerra, Jeroni Ginard, Margarita Morey, Serafín Guiscafré y Antoni Gili.

La misión de esta gestora consiste, primordialmente, en promover, de cara ya al próximo curso, una candidatura para en próxima Asamblea proceder a su elección.

Elecciones para la Cámara Agraria de Artá

El domingo día 21 de mayo tuvieron lugar en nuestra villa las elecciones para Vocales del Pleno de la Cámara Agraria Local.

Las candidaturas presentadas fueron dos: La de los Independientes y la C. O. A. G. (Coordinadora de Asociaciones de Agricultores y Ganaderos).

Las votaciones estuvieron muy animadas hasta el punto de que votó el 77'75 % del Censo electoral, índice el más alto de todos los registrados en Mallorca.

Los resultados de la elección fueron éstos:

Independientes	179 votos
C. O. A. C.	173 votos
Votos nulos	1
Abstenciones	101

El Pleno de nuestra Cámara está compuesto por 12 miembros y en las elecciones de referencia cada candidatura los presentó así: 12 candidatos por los Independientes y 12 por la C. O. A. G., siendo elegidos los 6 primeros de cada candidatura. Los elegidos fueron:

De los Independientes:
- Juan Sard Pujadas
- Antonio Gili Oliver
- Bernardo Llodrá Llinás
- Lorenzo Femenías Bauzá
- Miguel Carrió Cursach
- Guillermo Massanet Tous

De la C. O. A. G.:
- Luís Massanet Ginard
- Miguel Estelrich Carrió
- Pedro Ginard Quetglas
- Nicolás Santandreu Vives
- Sebastián Matamalas Pascual
- Nicolás Carrió Santandreu

El día 29-5-78 los vocales electos eligieron al Presidente y a los Vicepresidentes de la Cámara resultando elegidos:

Presidente: Juan Sard Pujadas
Vicepresidente 1.º: Bernardo Llodrá Llinás
Vicepresidente 2.º: Miguel Estelrich Carrió

Nota.—Las Cámaras Agrarias tienen en España vieja raigambre. Fueron creadas a fines del siglo pasado (en 1890) y han mantenido su presencia en el campo español durante el presente siglo. Son órganos similares a los que existen en distintos países del Occidente de Europa y no tienen carácter sindical. Carecen, por tanto, de espíritu reivindicativo y no limitan de ningún modo la libertad sindical ni el derecho de organización de los empresarios o de los trabajadores agrícolas.

Según el Decreto que las regula son órganos "de consulta y colaboración" con la Administración. Esta consulta y colaboración se llevará a cabo a través del Ministerio de Agricultura.

Características, todas ellas, muy dignas de tenerse en cuenta para el futuro.

(Datos facilitados por la Cámara Local Agraria de Artá).

esquits

Punyetes i que n'ha duit de sarau
es pla d'ordenació urbana.
Ell vengueren de Ciutat i tot
per tal de parlar-ne.
I es què es molt important,
en que no li fesim gaire cas.
Pensau que a lo millor teniu
un tros de terra a Ses Pastores
i pagau com a "casco" urbà.
O a s'en revés. Teniu un solar
i només hi podreu sembrar cebes.

Es ben necesari que ens despertem.
N'hi ha que no dormen...
I mos foten per tots es costats.
Meam si ara que es partits comencen
a organitzar-se s'arregla una mica.
Ara que seria ben necessari que per ací
no hi hagués "partitocràcia"
que encara es més puta que sa dictadura.
Sempre es fa lo que convé en es partit
no lo que es convenient pel poble.

Prest tindrem un Secretari nou...
I un nou notari... i un ecònom nou.
¿I un bal·le nou? Bé això d'es bal·le
hem d'esperar ses eleccions, posats
que en Biel no si torni presentar.
Perquè si es poble el demana, creim
que està didsposat a fer el sacrifici.
En Biel es un bon patriota...

Mirau que ho es estat una fotuda
això de ses eleccions... municipals.
Perque ses d'es Club Llevant
se feren i no hi hagué "quorum".
Ses fet una gestora... que cercarà
un president. Es veu que pes Club
Llevant hi ha poc que pillar
que sia tan mal de fer trobar president.

Jo els feria fer s'aprenentatje.
¡Si vols esser bal·le has d'haver estat
president d'es Club Llevant...!
N'hi heuria de corredises. Perquè
maldament no ho cregueu, ni ha que
tornen boiets per esser regidors.
Lo que passa es que disimulen...

"No jo no se que he de fer"... "no va bé"...
Pero quarante carretons... quan seven a sa cadira.
No hi ha qui les mogui. Que punetes deu
tenir això de comendar... Perquè fa tornar vells.
Si no hi ha qualca cosa amagada, no ho entenc.

Ja som a s'estiu. I ja sabeu es refrany.
"En s'estiu tothom viu..."
Ara a fer una mica de feina i a s'hivern
a cobrar d'es paro... Mentres en donin.
Es mal es que un dia s'acabi. Perquè sa vaca
acaba sa llet. Saps que son de molts a mamar.
I nigú no li dona faves...

Es mes qui vé us parlarem de festes...
meam si les feim populars d'una vegada...
Salut.

SA COMARE BENETA

Petita història del Museu Regional d'Artà

I

Preliminar: La Caixa Rural d'Artà.

Quan es vol teixir la història d'una institució com és per Artà el Museu, del qual, enguany, es compleixen els primers cinquanta anys, s'ha de començar per conèixer totes aquelles persones i entitats que feren possible la seva realització.

Deixant per més endevant esmentar les distintes persones que amb les seves col·leccions particulars asseguraren la base material del museu, donem notícia d'una institució que hi hagué dins Artà: La Caixa Rural, societat que agombolà el museu des de la seva fundació, l'any 1927.

La Caixa Rural d'Artà, la primera de la seva classe a Mallorca, fundada just començat a Espanya el moviment social agrari, ha esdevingut per Artà la seva major obra de tot el segle XX.

Als darrers mesos de l'any 1906, el P. Cerdà, franciscà, donà unes conferències a l'Escola del Convent dels Pares Franciscans de la nostra vila endreçades a la fundació de la caixa. Davant una nombrosa concurrència explicà el seu projecte de crear aquesta institució capaç d'omplir totes les necessitats econòmiques i socials del poble.

La Caixa d'Artà seria del sistema "Raiffeisen", importat d'Alemanya i estès ja per algunes poblacions del nord d'Espanya.

Els artanencs eren incrèduls, apàtics i desconfiats davant la fundació de novelles associacions i, per altra banda, els qui serien perjudicats, per exercir la usura, sovintejaren les propagandes en contra de tan benèfic fi. Però l'eloqüència del P. Cerdà es va imposar i aconseguí celebrar la primera Junta General, dia 1 de gener de 1907.

Convocats els 110 socis inscrits a les primeres llistes, va tenir lloc la primera Junta General constitutiva de la Caixa, presidida pel Batle D. Guillem Tous i en la qual el P. Cerdà, iniciador entusiasta de la fundació, repetí la conveniència de la Institució i els beneficis que a tot el poble donaria.

El dia següent, 6 de gener, continuà la Junta on quedà constituïda definitivament "La Caja Rural de Ahorros y Préstamos de Artá."

Les persones que administrarien aquesta nova societat serien:

D. Guillem Tous, Batle, vocal nat.
D. Gabriel Salvà, Rector, Consiliari nat.
Fr. Pere J. Cerdà, elegit Vice-Consiliari.

Consell d'administració:

President: D. Montserrat Blanes Massanet

Vice-president: D. Antoni Blanes Mestre.

Vocals: D. Antoni Veny Ginard i D. Miquel Esteva Terrassa.

Secretari: D. Miquel Sancho Oliver i D. Joan Amorós Alzamora.

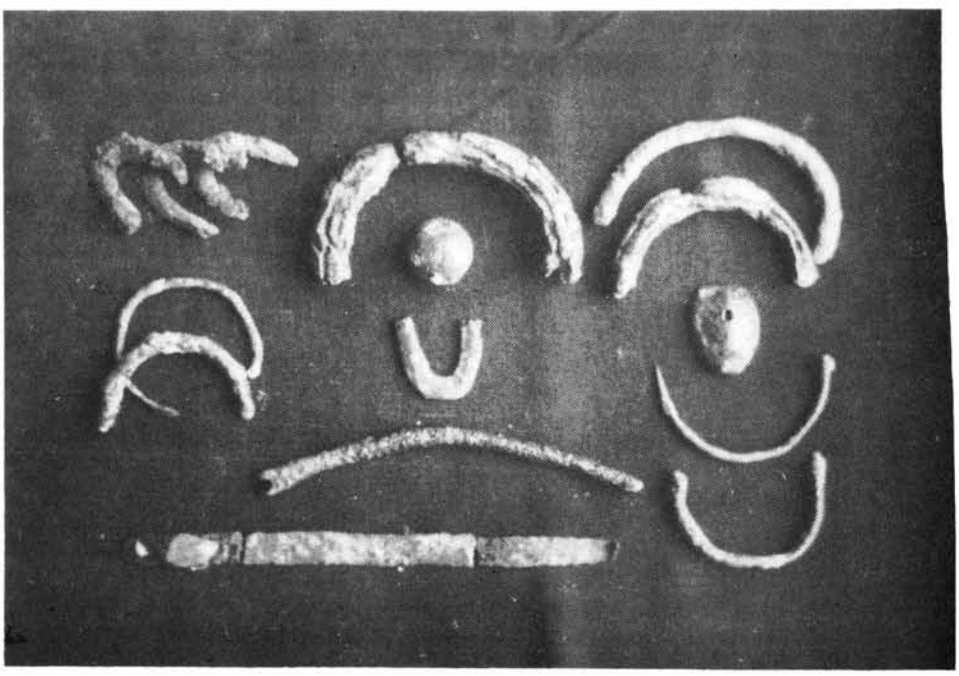

ELECTRODOMESTICOS RADIO Y TELEVISION
COMERCIAL
SANSALONI
Bicicletas · Velomotores · Motos y Motores Riego
Objeto regalo y Jugueteria
Calle Recta, 2 - Teléfono 56 22 93 ARTA (Mallorca)

CATALINA TH. BONNIN
GRADUADO SOCIAL COLEGIADO
ASESORIA LABORAL
SEGURIDAD SOCIAL
SEGUROS EN GENERAL
C. Quatre Cantons, 5 - Tel. 56 20 22
ARTA (Baleares)

Consell d'inspecció:

Vocals: D. Joan Gelebert Massanet, D. Llorenç Terrassa Nicolau, D. Jeroni Ginard Sureda i D. Bartomeu Esteva Sureda.

Caixer: D. Bartomeu Alzina Font.

El nombre de socis al final de l'any 1907 fou de 172 i el nombre de llibretes obertes foren 82.

Mereixen especial menció els primers depòsits que sense interès imposaren les següents persones: De 100 ptes., l'inoblidable metge D. Miquel Morey Sureda; de 50 ptes. Mn. Gabriel Garcias Sard.

La primera llibreta fou oberta, dia 13 de gener de 1907, a favor de Bàrbara Esteva Ginard, essent la primera imposició de 25 ptes.

Per no tenir la Caixa un local propi va tenir les primeres reunions a l'escola del Convent. Després es va arrendà la casa, número 4, de la Plaça de la Constitució, avui de Calvo Sotelo, que serví de domicili provisional fins l'any 1910 en que es va comprar la casa assenyalada amb el número 9 de la mateixa plaça per la quantitat de 10.385'90 ptes.

L'any 1918 comprà la Caixa la casa, número 2, del Carrer de S'Angol per 7.049'20 ptes., i l'any 1919 una casa contígua, assenyalada amb el número 8 que donava a la Plaça de la Constitució.

Més tard adquirí el definitiu i darrer domicili del Carrer de Rafel Blanes, que fou beneït dia 5 de juliol de 1925, amb una gran festa. El matí, Missa a Sant Salvador celebrada per Mn. Pere J. Sureda, President del Consell d'inspecció de la Caixa i sermó predicat pel P. Cerdá, fundador de la mateixa. El capvespre, al Teatre Principal, Mn. Andreu Caimari va donar una conferència sobre el concepte cristià del treball. Acte seguit, tots els assistents es traslladaren al nou local que beneí el Rector d'Artà Mn. Joan Rubí, fent immediatament l'entronització del Cor de Jesús. La música local posà una nota festiva a l'acte.

El nou local (el mateix que avui ocupa el Museu) abans fou de la família de D. Antoni Blanes Juan, qui construí la casa l'any 1867. El seu darrer propietari D. Rafel Blanes Tolosa, la cedí a la Caixa amb molt bones condicions de preu, mostrant una vegada més el seu afecte a la dita institució. L'edifici, situat a un dels millors llocs de la població, construït amb un excessiu miramen i garanties de solidesa, dotat d'una artística estructura, espaiós i magnífic, és un local d'unes immillorables condicions per a la Caixa i per a les obres que aquesta hagi d'impulsar.

Dins l'aspecte social, la Caixa va anar contra la usura fins a desterrarla definitivament del poble. Fundà, l'any 1918, una Secció d'Instrucció i Esplai de "Socorros Mutuos" i una altra Secció Agrícola, després convertida en Sindicat Agrícola.

La seva bona organització, excel·lent marxa i la seva tendència a afavorir els més dèbils, mereixeren del P. Narcís Noguer, S.J. a la seva obra titulada: "La Cajas Rurales en España y en el Estranjero" el següent paràgraf: "Hemos visto hasta ahora a celosos párrocos procurar para sus feligreses el bien inestimable de las Cajas Rurales; ahora veremos a un celoso Terciario franciscano del convento artanense, el Rdo. P. Pedro J. Cerdá, fundar otra en la isla de Mallorca, en Artá villa importante de 5.000 almas, y famosa no menos por la feracidad del suelo que por las fantásticas cuevas de estalactitas, delicias de los excursionistas."

La Caixa Rural es fongué amb la "Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros" a finals de 1941, cedint a l'"Instituto Católico de Artá" la plena propietat de l'edifici i, a més, el romanent que resultaria del balanç que s'havia de fer per tal de dur a terme la transferència de l'Actiu i Passiu a la Caixa de Pensions.

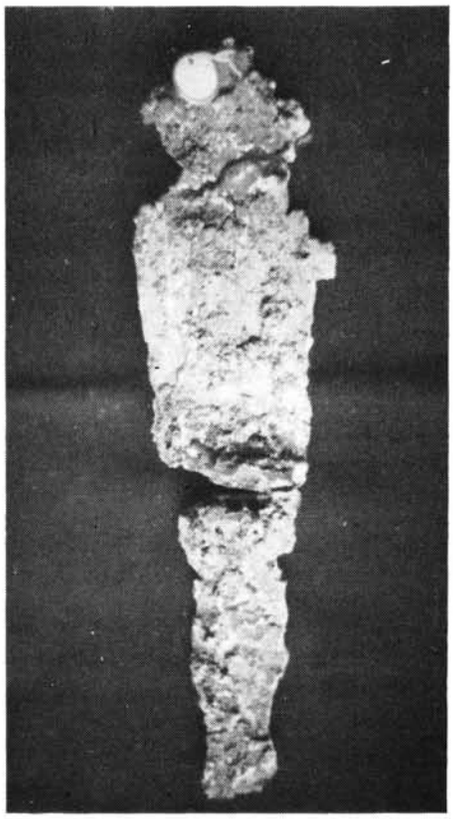

No obstant això, l'"Instituto Católico de Artá" no obtingué la lliure propietat de l'edifici fins a l'any 1947, data en què la Caixa de Pensiones deixà d'ocupar-lo.

A. GILI FERRER

Cristalería Isleña
GRAL. GODED, 4
TELEFONO 55 06 33
MANACOR
ESPEJOS, VIDRIOS Y CRISTALES
ACRISTALAMIENTOS EN GENERAL

Instalaciones Eléctricas
Instalaciones Sanitarias
Eléctrica ARTA - LUX
Venta de Electrodomésticos en general
Avenida Costa y Llobera, 34
Telefono 562306
ARTÁ (Mallorca)

FRANCESC LLITERES SUREDA "ES SORT PETACA"

Tocant sa guiterra, que ell mateix sa fabricà.

Vos puc assegurar que quan he tractat d'aprofundir damunt de la personalitat d'Es Sort Petaca, per tal de donar-lo a coneixer des de les pàgines del nostre BELLPUIG, un sentiment ses anat arrrelant dins el nostre interior i ses fet gran i ferm a mesura que es decantaven les ombres i s'ens desvel·lava la seva figura contrastada amb la dels seus coetanis: EL RESPECTE.

Un respecte admiratiu per el que conformava la seva manera de ser.

El seu aire xalest i rioler, una bonhomia natural, la seva actituc antiviolència, el seu tarannà incorruptible malgrat la misèria dels seus darrers anys, el seu demble en vers de la Naturalessa i, sobretot, per la seva manera d'asolir, defensar i mantenir allò de que tan es parla, hom desitja i nigú no coneix: LA LLIBERTAT.

Respecta suscitat tal volta, per la seva quasi oriental i fatalista manera d'aceptar l'ocàs del cicle vital, sapiguent que a la mort, quan es presenta de veres, no cal posar-li mala cara; mestost se l'ha d'aceptar amb la mateixa naturalitat del qui parteix un bon dia cap a un viatge del que s'ignora el destí.

El moviment Hyppy, tan mal comprés, interpretat i tan mistificat al capdavall, tenia molt que aprendre d'es sort que, ignorant el fet oprimidor de la Societat, sabia, intuitivament de les trampes que posa per a lligar l'home, junyir-ló al carro del que tiren els esclaus. Per a fondre'l a la massa frenètica dels qui es trepitjen, es barallen i s'escupen per tal d'aconseguir un lloc en es sol. Per ajupir-ló davant els que parlen d'ordre, moral i bones costums mentre disimulen per l'exterior la cals fresca de les sepultures pudentes per dedins.

La Societat rebutjada pels qui, com ell, percebeixen que sols nodreix l'injustícia i fa befa de la bondat.

Per això es sort deixà es poble l'any trenta sis, i tret d'un pic o dos no ha devallat mai per res. Li daren estatge en es "Molí d'En Climent" com us parlarem a un article publicat damunt aquestes mateixes pàgines –"TIPOS INSOLITS"– que fou molt comentat i a on davem notícia d'es seu testamen verbal.

Doncs es sort ha mort així, tal com havia pronosticat, lliure i totsol, havent posat bandera negre a sa porta d'es molí i tencat per dedins per tal de no causar molèsties a nigú, refusant els auxilis d'una ciència en la que no creia.

"Aquest pic està fet de jo" havia dit uns dies abans i el drap negre flametjava en es molí, sustitut d'unes veles que fa temps es podriren, inútils, complerta la seva misió. Avui us portam aquesta entrevista pòstuma feta gratant dins el recort, demenant a persones que el coneixien, el tracteren i se l'estimaven. A altres que el miraven com un ens torbador, un element discordant dintre l'escala de valors sobrentesa, aixecada com un mitjà per a sentir-se segurs. I, fins i tot a alguns que el tenien per suspecte i que faltats de sensibilitat i coratge per enfrontar-se a la realitat, neden dins el carral, escoria pura, d'un món que ofega quan de pur, honest i natural porta la persona. Vos pregam que furinyeu més endins que l'anécdota, escolteu a un solitari i laic eremita que visqué fadrí i totsol fins al vuitanta un anys. I quan deim totsol tenim en compte que des de els vint i set el silenci més profund amarava el seu cervell sols en contacte amb el món, pel mitjà d'uns ulls punyents i inquisidors pels qui entrava tota quanta informació precisava una vida que tingué com a lema i penó LA LLIBERTAT.

–D'on vos ve sa sordera?

–Ja m'ho demanares u n'altra vegada, bergant. Me trobaren fent tala i me daren una pallissa. Questió de faldes... Ja està oblidat.

–Quants d'anys tenieu?

–Ja havia fet es servici. Vaig esser assistent d'es Tinent Peixet que vivia pes Figueral. Vint i set anys tenia... Te dic que per lo que hi ha que sentir...

(I riu es sort... Era molt rialla... i bromista. Sempre un acudit a sa boca. Encara no fa gaire que havia sembrat melons. Un veinat el veu i li diu... "No en saps de sembrar melons... no te feràn res... Sí, diu es sort... Com es teu cap... no ho seràn perquè tú el tens molt petit... més grosos... I bones rialles).

–Quan vinguereu a viure en aquest molí?

–Quan sa guerra. Quan va estallar sa nostra guerra me vaig aplegar amb aquella esperdenya.

–Quí era?

–En Climent d'es Molí... que n'era l'amo. Ferem una escriptura. Millor dit la vaig fer jo. Havia anat a escola en so mestre Segundo... poc temps just just per a fer quatre lletres i poder-les llegir. Li vaig donar dos mesos de temps perque s'ho pensàs...

–I... què deia s'escriptura?

–Que me donava estatge en es molí per tot es temps de sa meva vida. Haviem de fer feina plegats en ganàncies i perdues a mitges. Si algún dels dos no pogués aguantar s'altra se n'havia d'anar. A en Climent no li quedà més remei que partir... Es veu que jo era mal d'aguantar... (I torna a riure).

–Pot ser ereu una mica maniàtic...

–Ja, ja, ja. Era una mica rar. Mos desenvenguerem per amor d'una vaca. Ell trobava que l'haviem de vendre i jo trobava que no, perquè havia de vedellar. Les tenguerem fort..., i ell me digué. "Idò... si no fas lo que jo dic me n'aniré". Au... ja li pots acopar. I s'en va anar a llogar-se a "S'Amel·larà".

–I us quedareu totsol?

–En sa vaca i es vadell. Putes que de feina. Sols vaig aguantar un parell de messos. Els vaig vendre y vaig enviar a demenar en Climent. Com que havia hagut de fer sa feina totsol vaig dir "es vadell el me quedaré per jo". Fas dos caramulls iguals de lo que m'havien donat de sa vaca. En Climent me diu... "¿això no més tan donat de sa vaca?. ¿Què heu trobes poc...? Au, agafa un des dos caramulls. "Això es molt poc". Idò ara no et tocarà res... I vaig arreplegar-ho tot. Ja t'en pots anar, li vai dir. Ara ja tens sa teva banda. Ja, ja, ja.

Muebles BAUZÁ
DAMIAN BAUZA
Fábrica: C/. Bajo Riera, 10 y 12 MANACOR (Mallorca)
Exposiciones: C/. Gral. Franco, 26 Teléfono 55 03 50
C/. 18 de Julio, 13 Teléfono 55 05 23

ELECTRODOMESTICOS
OBJETO REGALO
SANEAMIENTO
CALEFACCION
EXPOSICION Y VENTA: Calle Méndez Núñez, 38 (Plaza de los Pinos) Teléfono 56 32 38 CALA RATJADA
COMERCIAL CANTÓ
ALMACEN Y TALLER: Calle Costa y Llobera, 25 Teléfono 56 20 58 ARTA

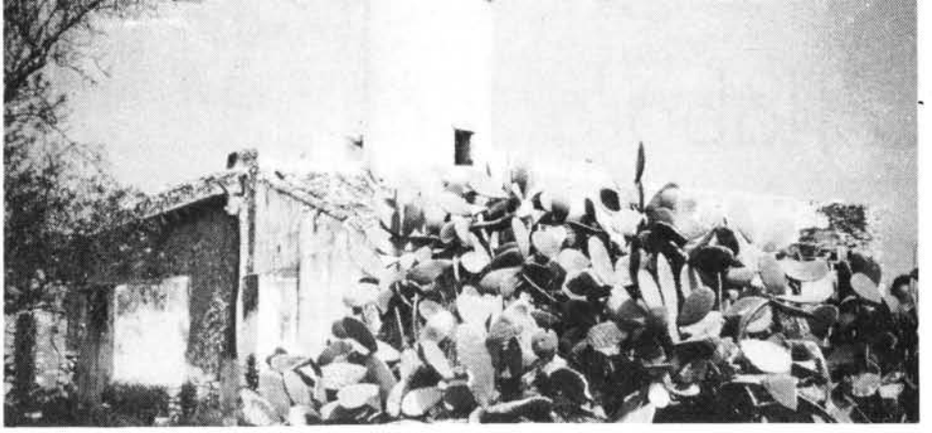

Es Molí d'En Climent a on tenia estatge es sort.

—I que vos na passà una en sos hereus d'en Climent?

—Si, fotre. Me volgueren treure a defora. Quan morí com que les havia fet acta de venda... es presentaren en es molí i me digueren que me n'anàs.

—I... vos?

—No, fotre. Massa tenia es papers ben estirats. M'envià a demenar es jutge. Mi vaig presentar ben dematí. Al manco vaig seure dues hores abans de que vingués nigú. A la fi es presenta en Miquel Messet. "Ara vendrà es jutge i te dirà lo que vol". Vingué es ferrer Mengol. "I perque dius que no te n'aniràs...? Uep... jo no he dit res. I tú... perquè me preguntes això? "Perque som es jutge". No fotre tu ets es ferrer Mengol aixís que m'entorn en es molí i si es jutge vol qualca cosa ja heu dirà... I per amunt.

—I...?

—M'envià a demenar en Marcó un jutge comarcal. "I perquè no vos na voleu anar? ". perque jo tenc un *tracto*... i *tractos* son *tractos*... papers...? teniu papers? ". Ja heu crec... Pero es papers son per a guardar no per a mostrar. Es *tracto* el tenc aquí dins es cap. Estatge per tota la vida... "Au... anauvos-en me digué es jutge. Ja no vos molesteràn més. I així fou.

—Es molí acabà malament...

—I que no veus que començaren a dur farina de per amunt. A sa gent no li agrada lo natural. Perquè per sa salut no hi ha com es pa de blat. Llevores no tenia qui hi estiràs. Vaig haver de fer un molí en dues moles velles devall un amel·ler i estirava jo mateix. Molia dos kilos en un dia.

—I que no vos denunciaren quan hi havia sa fiscalia de tasses?

—Sí punyeta. Va venir un inspector i va aixecar acta. Pero es bal·le va parlar en so governador que vengué a voreu i heu arreglaren.

—De qué viviu?

—Des camp. Jo sembrava, entrecavava, segava, batia, feia sa farina i covia es pa. I fins i tot feia coques. Vaig fer un fornet amb un lloc comú d'aquets tan fins que diven "Roca". Girat a s'enrevés i bons pans que hi sortien... Tenia dues gallines... Ous i fruita... Sa gent menja massa. A mi ses dues quarteredetes me bastaven. Espàrecs... caragols... També per curar-me ses ferides. I teronjes per fregar-me ses cames...

—i...!

—Ara a lo darrer vaig estar a punt de fer una tafona. En Rai me donava ses olives d'un bosinet que té aqui prop. Ja n'haguere fet ja d'oli en es meu temps, amb esportins fets de llatra, es trull de pedra i una biga de garrover...

(Es sort era enginyós. Es feia es blens per a cremar es saim vermell del que es feia llum. Es va fer una guiterra que veureu a sa fotografia i sonava i cantava recordant es balls d'es Trespolet... Cultivava es tabac i fumava d'una herba verinosa que mai li va fer res.

—M'agradava tot lo natural. Menjava en tenir talent i mai vaig voler sebre quina hora era ni per a menjar ni per a dormir. Sa questió es viure junt en sa naturalessa. Vel·lar tota sa nit si no hi ha son. M'agradava mirar ets estels: Es d'es Bovers, es de s'Auba, es de sa Tramuntana... S'estel de Sant Mateu... S'estel d'es Moro, que només surt dues vegades cada any i asenyala mal temps. En Berruel. S'Aurora boreal quean n'hi havia... Una bona tempesta... Veure es niguls que pasen...

—I sa religió?

—No anava a misa perque no hi importava. El Bon Jesús me tenia dit que jo no podia anar mai a l'infern. Sa penitència ja le pasava aquí baix...

—Polìtica...?

—Res de res. No hi ha res més inútil que un polìtic. Ni dretes ni esquerres ni centro. Si no hi hagués polítics tothom viuria bé.

—¿Què no vos volgueren prende un bosinet de terra?

—Si fotre. Volien que pagàs albitres. Es bal·le me va dir "el te subestaràn". Me ni vaig anar i vaig tallar tot quan d'amel·ler o altra arbre hi havia i les m'en vaig dur per llenya a n'es molí. Vaig pensar... Au ja hi poden anar. Quatre roques ròniques. Es cap d'un parell d'anys el me volgueren tornar. No punyetes vaig dir. No el vull. No vaig de pagar albitres... I això que era deixa de mumare. (En es sort quan parla de sa mare se li mullen els ulls). Poques dones a la seva vida i qualcuna de recort amarg. Es sort era molt agraït i sempre tenia qualca detall amb els qui li enviaven qualca cosa en es molí. Ses primerres figues de moro, tabac per a mesclar en so de sa tabacalera... caragols, espàrecs o picatornells quan encara podia anar a dur-ne de per devers Can Canals. Els seus marmessors li fallaren amb una cosa...

—Volia música en es meu enterro..., i una altra cosa... que amb arribar allà a on havia estat cameva en es Carrer de Son Servera me tocasin dos copets a n'es baul i me diguessin: "Xesc, vols quedar a cateva? Si les haguera contestat era que hi volia quedar i si no de dellà cap a Son Curt i com te vaig dir s'alta vegada... A ca una puta es Sort.

En es sort el matà es fret. I no sols el fret físic que s'espassa en sa llenya. Més bé aquell fret que s'afica als osos, que s'acora per endins i que ni es sol ni cap fogueró del món es capaç de fer fugir. El fret de l'absència, del oblit, del abandó. Mentre l'ànima caritativa que aquets darrers anys sa cuidava d'ell va veure fum pel fumeral el sort més bé o més malament anava visquent perque a vegades la calentor del escalfapanxes mitiga l'altra i el fa més bo de dur. El fret i la solitut del sort es estat el preu que se li ha fet pagar per la seva llibertat.

SERAFI GUISCAFRE

Un pic cada mes es sort s'afeitava amb sa llum d'es dia.

MAMÁS
PIO XII, 14-MANACOR
(frente Sindicato)

Comunica a sus clientes y amigos
que dispone de un extenso
surtido en vestidos
de primavera-verano
PRE-MAMA
y vestidos bautizo,
canastillas, cunas y colchas
RECIEN NACIDO

TRABAJOS DE FONTANERIA

Lavabos, bidets, waters, platos ducha y bañeras
ROCA y SANGRA, GRIFERIAS BUADES
y toda clase de grifería.
Tubos hierro y plomo.
Termos eléctricos y butano.

JORGE
LLULL
RIERA

Rafael Blanes, 53 - Teléfono 56 22 77 - Artà (Mallorca)

CLASSES SOCIALS I LLENGUATGE

"A Ciutat hi ha botifarres..."

per JAUME VIDAL ALCOVER

La persistència d'un fort classisme ancestral, a Mallorca, tant a Ciutat com a la part forana, però més aguditzat entre ciutadans, la mala intel·ligència i conseqüent interpretació d'aquest classisme, tant per mallorquins com per externs, i la confusió creixent a l'entorn d'aquest problema, em va fer emprendre, fa anys, una mica d'estudi sobre les nostres classes socials. Una avançada d'aquestes recerques i reflexions va aparèixer, en forma d'articles, a un diari en anglès que sortia a Ciutat la passada dècada; però com que traduïen els meus escrits, la fidelitat a l'original en sortia tan mal parada, que ho vaig deixar anar. Més tard, cap al 68 o el 69, una editorial barcelonina de prestigi em va contractar el meu treball. Volien, però, que fos un treball d'alta Sociologia: un sociòleg de renom m'havia d'assessorar i encara havia de revisar la meva feina i atorgar-li el seu vist-i-plau. D'altra banda, calia que el meu plantejament i les meves conclusions responguessin als esquemes i a les exigències en la matèria de l'escola marxista. No cal dir que també vaig abandonar.

Ara m'acullen, i ho agraesc, les columnes de la premsa local de Mallorca. Es probable que, finalment, la meva tasca hagi trobat el lloc adequat. No he pretès mai fer un estudi profund i acomplit de Sociologia ni de Lingüística. Només volia entretenir la voga, donar compte d'unes coses que han passat per davant els meus ulls, sobre les quals m'he aturat a reflexionar, per allò d'explicar-les-me i treure'n unes conclusions. Escric per aquella gent que sàpiga entretenir-se amb les nostres vells costums, siguin de virtut o siguin de vici, amb les actituds i les resolucions que, per bé o per mal, fan de nosaltres qui som: de la mateixa manera que, a la taula familiar, la conversa gira a l'entorn d'amistats i parentel·la, de cases i llinatges antics, il·lustres o humils, que, de molts d'anys ençà, fan el nostre món i li donen un sentit. Si, de tot això, en surt una mica d'amenitat i el lector troba entreteniment en els meus escrits, em donaré per ben pagat.

"A Ciutat hi ha botifarres" —assegura una dita, no se si gaire antiga—, "mossons i xuetes", i continua encara amb un final que ara no és del cas. D'aquests tres estaments anomenats, el que ha tengut més abundosa literatura es el dels xuetes, obviament, es el que ha soleit de ple i fins a extremituds inhumanes les conseqüències de l'estratificació social, perquè el problema dels descendents de jueus conversos, a Mallorca, és un problema social, d'origen religiós, però no racial a la manera de Centroeuropa. Quant als altres estaments, cal reconèixer que els mossons han tengut mes bona literatura que els aristòcrates: aquells han estat matèria de la literatura costumista; aquests, de la fulletinesca. No crec que sigui dubtós que entre *Jorge Aguiló o Los Misterios de Palma* de don Eduardo Infante, *Los muertos mandan* de Blasco Ibáñez i *Las horas contadas* de Carmen de Icaza, per una banda, i els escrits de Pere d'A. Penya, de Bartomeu Ferrà, de Miquel dels S. Oliver i de Gabriel Maura, per l'altra, hi ha una gran diferència de qualitat a favor d'aquests ultims.

Diferència de qualitat literària, però també diferència de valor testimonial. Per aquesta part, haurem de citar l'obra, tan atenta sempre a la condició de senyors, de Llorenç Villalonga, d'una qualitat literària fora de dubte, però d'un valor testimonial nul. Si alguns dels personatges de Villalonga tenen una autenticitat, és, si de cas, com a mites, que la tenen, no com a realitat, i això no és cosa que afecti la virtut de la versemblança literària, tal com l'exigeix la bona escola. Però la distribució de prestigis que Villalonga ordena dins les seves novel·les i aquella creació del món quasifeudal de Bearn, encastellat a unes primes terres muntanyenques, com a una novel·la de sir Walter Scott, és la pura fantasia.

Per ventura un dels encants de les novel·les de Villalonga és aquesta distància que l'allunya del món que descriu. A la primera edició de *L'hereva de donya Obdúlia* (juliol 1964), el títol és així, amb "donya". A la segona edició (abril 1970), ja apareix rectificat en "dona". Cit dues edicions de la mateixa editorial. Entre l'una i l'altra, hi ha, però, l'edició de les obres completes (setembre 1966), on el tractament és invariablement "dona". La revisió lingüística d'aquest volum d'obres completes, la va dur a terme En Josep A. Grimalt, i "dona" és la forma establerta per la Normativa. Els qui coneixen Villalonga, anc que sigui per les seves novel·les, poden saber que entre la Normativa i el parlar senyor, Villalonga s'inclinarà sempre per aquest. I és el cas que la forma "dona", a Mallorca, pertany al parlar senyor, i "donya" és una forma mossona.

Llengua, senyera i Nacionalitat

Darrerament hem assistit a uns fets molt trists per a la convivència d'aquest dissortat poble nostre, hem referesc naturalment al poble mallorquí.

Aquests són els fets, tenint (després de quaranta anys, millor dit més de 250) l'oportunitat de poder definir-nos política i culturalment, no trobam altra cosa a fer que dividir-nos amb discussions barroques i lamentables que no duen en lloc, mirau si ho són de bajanes aquestes lluites de paraules i també en forma d'articles o cartes als directors dels nostres diaris que inclús es discuteix el nom de la nostra llengua, els colors de la nostra senyera i la realitat de la nostra nacionalitat.

Tots aquests fets no s'haurien produits si un rei que li deien Felip V no hagués invadit amb un exèrcit Hispano-Francès els nostres germans del Principat l'any 1714 i la nostra illa l'any 1715, prenguent als del Principat la seva Generalitat i a nosaltres el Gran i General Consell, quedant així les nostres illes (excepte Menorca, dominada pels anglesos i li respectaren la seva llengua i les seves costums) exposades a les empentes del centralisme castellà qui per boca del dit Rei Felip V "tenía que introducir mañ samente el Castellano en Mallorca" i tan manyosament o sigui fomentant una enemistat entre Mallorquins, Catalans i Valencians perquè no tenguessin ocasió de tornar formar la gran família Catalana que antany formaven. Manco mal que aquí es varen trobar amb una Cultura amb arrels tan fondes com la Catalana i no aconseguiren fer-nos oblidar la llengua i les costums de l'Illa que segons R. Muntaner era poblada "tota de Catalans d'honrats llocs e de bo", però sí nos feren oblidar la nostra història i casi nos feren creure que no en teníem.

L'altra cosa que m'empipa bastant és que un parell de folkloristes nos vulguen imposar per senyera la que ells diuen que nos va donar el Rei Sanç, cosa que no pos en dubte, però hi ha uns fets (i és que els nostres pagesos a les Germanies es varen aixecar contra els senyors de Ciutat amb la senyera de les quatre barres. Això va passar casi tres segles després de que el dit Rei hagués donat la del Castell damunt camp morat amb forma de franja i les quatre barres com a tema, cosa que els esmentats folkloristes no tenen en compte, ja que la bandera vàlida per a un país no és la imposada, sino l'acceptada, ja que l'acceptada no tan sols serveix per ajuntar totes les illes, sino que ens agermana més amb els catalans, valencians i rossellonesos, no veig per què aleshores d'ara nos em de treure del cap una senyera nova. O no nos basta la que un dia véreu onejar a la Diputació? Clar que molts dels qui nos volen dividir no són més que els hereus del règim de la llarga nit i vosaltres i jo sabem per què no nos volen veure junts.

L'altra cosa és la nacionalitat dels mallorquins, per mi no pot esser la mallorquina, ja que els nostres germans de Menorca i Eivissa no s'hi senten identificats, ni s'hi podràn sentir mai, ja que la nació mallorquina no ha existit mai.

Tampoc és la Balear, ja que no té fonament històric i no és més que una divisió provincial feta escarnint la divisió del Territori Francès després de la revolució i introduida a Espanya pel germà de Napoleó.

L'única que nos queda és la Catalana que és la veritable, ja que els nostres clàssics Llull i Turmeda s'anomenen ma-

Eleccions a Cambres Agràries

El passat 21 de maig, a locals de la Sala, varen tenir lloc les eleccions de representants a les Cambres Agràries. Es tractava d'elegirne dotze per formar la Cambra Local. El sistema era per llistes completes i tancades i la distribució per un sistema proporcional.

Sobre un cens amb moltes errades (segons opinions arribades a les nostres oïdes, amb noms concrets. També s'ha de dir que no estava, pel que sembla, tant mal fet com a altres llocs), els resultats foren els següents:

Cens total	454
Vots emesos	353
o/o de votants	77,75
Vots vàlids	352
Vots nuls	1
INDEPENDENTS	179
C.O.A.G.	173

Sembla un fet clar que les candidatures presentades com a Independents eren propiciades per U.C.D. Les de la C.O.G.B. eren bàsicament (a Artà totalment) de la Unió de Pagesos.

Després de fer el repartiment proporcional corresponent, sortiren elegits sis vocals de cada llista. O sia, un empat.

Pensam que el que manco importa en aquest cas són els resultats, ja que, ara per ara, les funcions de les cambres són poc clares i sembla que no tenen massa atribucions, ni tampoc massa raó de ser. Per tant no acabàvem de comprendre per què el partit al poder (UCD) propiciava una candidatura (Independents) en l'intent de copar les cambres fos com fos. Però hem arribat a una suposició que voldríem que únicament fos això, una suposició, perquè el contrari demostraria que vivim dins una dictadura disfressada de democràcia. El que suposam és que una vegada les cambres baix del seu domini, el govern modificarà i posarà en clar quina és la missió de les cambres, atorgant-les unes atribucions molt més àmplies que les que ara tenen, especialment l'exclussivitat de la representació dels pagesos justificant-ho en el fet que són fruit d'unes eleccions democràtiques.

Si aquestes suposicions són certes, tendrien raó de ser totes les activitats duites a terme pels Independents (UCD) durant la setmana precedent a les eleccions. Potser vos demaneu quines són aquestes activitats. Encara que tenguen coneixement directe de moltes d'elles, preferim no publicar més que les publicables. Un determinat senyor de carrera anava de possessió en possessió dient als pagesos que havien de votar la seva candidatura, ja que ell havia fet moltes coses per als pagesos, que mai no havia cobrat el que valia la seva feina ni molt manco (cosa realment certa, però que creim no té res a veure a l'hora d'elegir representants) i que *els altres eren comunistes*. Un altre senyor de carrera anava de casa en casa dels qui tenien dret a vot, aprofitant sens dubte, la seva posició social. Molts de senyors (no direm noms) baixaren a ciutat, possiblement alertats per un dels candidats independents, per intentar convèncer els seus pagesos perquè votassin els Independents. Falta saber si coneixien l'estratègia que seguien els darrers o si realment era per convicció de tenir una candidatura comunista (o sia el dimoni) emparada en les sigles COAG.

També ha arribat a les nostres orelles que els Independents es valgueren d'enganys i obligacions de tipus morals per fer acceptar la candidatura a alguns dels seus candidats, ja que si no eren dotze no podien presentar llista.

Tot això, encara que a nosaltres ens consti com a ben cert pot esser cregut o no. El que sí és ben cert (ho hem vist amb els nostres ulls) és que el Independents feren valer la reputació i les influències que tenen per aconseguir el màxim de vots. I també que gairebé els senyors de les grans possessions vengueren a votar.

Manco mal que ara pareix que tot ha tornat a la normalitat i que els gran derrotats (que són els Independents, perquè obtenir sols un empat és una derrota estrepitosa després de tot el que feren) intenten justificar la seva actuació dient que sols ha estat una campanya electoral con qualsevol altra. I ho és si tenim en compte el que nosaltres, des del juny de l'any passat coneixem com una campanya electoral: usar el poder per guanyar.

El que voldríem és que a partir d'ara totes les campanyes electorals fossin normals i, sobretot, democràtiques de veres.

BLOC

Mallorquins i de Nació Catalana. També me pareix que és l'única postura que nos pot donar força dins aquesta unió de pobles que es diu L'Estat Espanyol, ja que formar part d'una federació d'estats Catalans no nos compromet a renunciar a res com a mallorquins i sí a aconseguir molt més llum per afirmar més la nostra personalitat com a ciutadans de Mallorca i formar la gran nació Catalana completa i sense retalladures que tendrà com antany el lloc que le correspon dins aquest contexte de pobles, regions i nacions que formen aquesta Espanya a la qual aleshores podrem dir nostra sense necessitat de renunciar a la nostra cultura, Nacionalitat ni senyera.

No esperem que això es produesqui mentre hi haja Srs. Clars que per covardia, o qui sap... no vulguin posar a la Declaració d'Autonomia el vertader nom de la nostra llengua o nos vulguin rentar la cara.

UN NACIONALISTA

NI DE BROMES NI DE VERES

Un Màzinger a Artà?

Com sabeu, sobretot els infants, el Màzinger és un monstre-robot que s'ha fet molt famós degut a una pel·lícula que cada dissabte ens conta per TV les aventures d'aquest personatge.

El monstre-robot és un caramull de ferro que per si sols no serveix per a res, però uns científics, els creadors, el dirigeixen i el fan fer el que volen. Per tant, si els amos són bons el Màzinger farà el bé. Si són dolents, farà el mal. Clar com l'aigua.

Doncs bé, a Artà, com a altres pobles i ciutats, molt bé podria haver-hi un Màzinger, *l'Invencible,* aquell que sempre destrueix qui se li oposa amb la força del seu puny mortífer. Com hem dit, però, per ell mateix és no res, els amos són els qui se n'aprofiten, el governen, el dirigeixen per tal d'aconseguir els seus objectius, i que amb ell s'excuden quan es veuen atacats.

Certs indicis ens fan pensar seriosament que l'existència d'un Màzinger al nostre poble, amb els seus corresponents amos, més que una possibilitat sia una realitat com unes cases.

¿Anam errats? Pot esser. Però abans de donar una resposta definitiva pensem una mica i comparem actuacions.

¿Què sí? ¿Què creis que hi ha un Màzinger? Molt bé. Vos convidam a escriure'ns a la redacció usant aquest qüestionari:

PER A MI EL MAZINGER D'ARTA ES: ..... (posau el nom)

L'AMO DE MAZINGER ES: ..... (posau el nom/noms)

L'AMO (si n'hi ha) ES: BO - DOLENT (tapau el que no volgueu)

Entre totes les respostes que rebrem serà sortejat un "poster" a tot color del Màzinger d'Artà.

Al Màzinger elegit i al seu amo se'ls entregarà una bona placa de marès de Santanyí, un cetrí d'oli i una pauma verda. També podran acudir al campionat nacional que més prest o més tard s'organitzarà entre tots els Màzingers i Amos d'Espanya.

MAZINGER: EL PUNY DESTRUCTOR

La "regionalización" de TVE

Qui més qui manco haurà sentit parlar de la polèmica que s'ha muntada en torn d'uns futurs serveis informatius especials per a les Illes Balears emesos des de Madrid i que substituiran l'audiència actual del programa regional emès des de Barcelona. El projecte explica que el contingut dels informatius seria cuit a Madrid i presentat en la llengua de Madrid perquè cal preservar els interessos dels immigrats que resideixen entre nosaltres. Tot molt bé si no s'haguessin deixat sentir algunes veus de discrepància respecte al projecte i a les quals, modestament, hi volen afegir la nostra.

En primer lloc s'ha posat en dubte si les justificacions per a instaurar el programa són les que s'han dites: que hi havia pressions prop de TVE per part de forces i organismes insulars, per aconseguir uns informatius propis. En front d'això es diu que les veritables raons són que s'intenta sostreure el poble de les Illes a la possible influència dels informatius catalans perquè els esmentats programes inclouen la informació de l'activitat que desenvolupen els parlamentaris catalans que, entre nacionalistes, socialiste i comunistes són la majoria que surten per explicar gestions, donar opinions o presentar projectes. Sembla que hi hagi interessats en salvarnos dels perills de contemplar les imatges dels corifeus d'en Barrufet. O del que suposaria enterar-se d'una gestió encertada (en la qual UCD no hi pinta res) que mereix el suport d'una població més adulta, políticament, que la illenca. Qui sap.

Una altra raó que s'ha esgrimit és l'escassa presència de notícies de les Illes i que les pròpiament catalanes no ens interessen. Al davall d'aquesta informació hi ha molt de brou. Brou polític d'una calderada que sempre és la mateixa en distintes olors, segons el menú del dia: el brou de l'anticatalanisme feudatari del centralisme espanyolista. Si el programa de Miramar està concebut per tota l'àrea dels Països Catalans (que no hi està, perquè, a més de no esser emès al País Valencià, tampoc no arriba a Eivissa) és lògic que la informació abarqui el conjunt de la zona que serveix. El que irrita a segons qui és el concepte de Països Catalans (fins i tot tan diluit com en el cas que comentam) i diuen que no els interessa saber què passa a Mequinensa, Figueres o Tortosa. Fixem-nos que són els mateixos que s'han begut i es beuen cada dia les notícies més trivials d'un poble gran que es diu Madrid o d'altres més petits i tant allunyats o més, encara, de la nostra esfera d'interessos. A no ser que aquests siguin, precisament els interessos d'aquesta gent. "No interesa el informativo de Tarradellas" s'exclama un periodista mallorquí. ¿Li interessa el de Suárez? Es el que ens donen ara on, per exemple, la possible demolició d'una casa o l'inici de les festes del poble esdevé notícia nacional per obra i gràcia d'esser Madrid el nom del poble. Interessen les notícies de Mallorca. Molt bé, ¿em vol dir algú quan és que havien donat per televisió tantes notícies filmades de Mallorca? ¿Es possible imaginar per exemple que la Rondalla de Pere Pujol surti a un programa que no sigui "el de Tarradellas"? I no dubtem que si tractas d'una Rondalla de Pantalejo, si és que existeixi un poble amb aquest nom, segur que l'hauríem vista i a travers del canal nacional.

Es possible que un programa exclussiu de Mallorca agradàs més als mallorquins. Jo no sé si és factible això. I tampoc és la qüestió. Al capdavall hi ha sempre una base ideològica o política. A algú no li interessen les notícies del Poble Sec. ¿A qui interessarien, per exemple, les d'Artà? ¿No sembla possible que ens resultin tant llunyanes algunes notícies per exemple d'Andrats, de Palma fins i tot, com les de Cerdanyola? O a l'enrevés. Per altra banda ¿no sembla creible que als del Coll d'es Grec ens importi poc segons què encara que ocorri per Na Pati? Els interessos informatius són molt relatius i si apurassim al màxim el criteri de proximitat de la notícia hauríem de dir que el que cal fer és tants de programes com barris hi ha al país: l'absurd.

Enmig de tot, però, hi ha el problema de la llengua. El programa ha de ser bilingüe per respectar els drets dels immigrats. Ja hi tornam a ser al brou de sempre i a la falsa pretensió que els qui no han nascut a Mallorca no entenen la nostra parla i a la injustícia que suposa impedirlos una integració normal i efectiva dins la societat on viuen evitant crear allò de mallorquins versus forasters. ¿Per què no es mostra el mateix interès en defensar els drets de la nostra llengua que no és, precisament, immigrada, sinó un element de la nostra ètnia? ¿Per què sempre li han de posar traves quan es tracta d'anar a la normalització del seu ús? ¿No basten les hores de programa en castellà que sigui necessari privar-nos de tenir un de petit però íntegrament en la nostra llengua malgrat quedi relegat a unes hores d'audiència escassa perquè les hores millors es reserven als programes en castellà de la TV que algú anomena madrilenya? ¿Per què hem de continuar repetint fins al desgargamellament que l'idioma perseguit ha estat el nostre, el català, i no el castellà?

Potser que si hem de repetir i repetir els arguments és a causa del que hem dit abans: sempre ens volen donar brou del mateix, just és l'olor que canvia. Ara la fa de programes informatius com abans la feia de llengua o de bandera.

J. M. S.

JA TENIM PREAUTONOMIA

El Consell de Ministres del 2 de juny va aprovar un Reial Decret regulador del règim provisional d'autonomia per a les Illes Balears. Cal, doncs, estar-ne contents.

Si filam prim, però, haurem de dir que hem d'estar contents per no res. Això no vol dir que no hi hagi res que fonamenti l'alegria. Entre i entre.

El text aprovat (vius a les modificacions del text que surti al B.O.E.) faculta el Govern per conferir competències als òrgans insulars. Tot queda a l'aire en tant no sapiguem quines són les matèries que el Govern trobi que nosaltres podem endiumenjar de la forma que creguem més oportuna. No cal dir que l'autèntica batalla consistirà en la negociació de l'abast d'aquestes competències. No oblidem que a les Illes entre UCD y AP tenen la pella pel mànec i segons els sants...

El decret, però suposa també el retorn al poble d'unes institucions pròpies que havien funcionat al llarg dels segles, gairebé cinc. Aquest és l'aspecte més positiu, el reconeixement implícit d'una personalitat i el dret a exercir-la. Per això cal estar contents encara que, en el terreny pragmàtic, no és fosa la desesperança que duim a l'esquena fa tant de temps: això només tendrà un remei.

EXCAVACIONES
Y DESMONTES

Miguel y Mateo Morey

Calle Vilanova, 27
Teléfono 56 20 85
ARTA

Lois
JEANS & JACKETS
LO MAS AVANZADO EN LA MODA DE PRENDAS TEJANAS
DISTRIBUIDOR EXCLUSIVO:
VICENS, S. A
Calle A. Blanes, 42
Teléfono 56 22 19
ARTA